Tooftaa Ijoolle Barsiisu-Kutaa 1ffaa

Description

Yaa haadha abbaa kabajamoo ilma gaarii jireenya keessatti argachuuf hawwitan hundaaf! Xiqqaate xiqqaatu buâ€™uuralee 7 guddinna ijoolletif garmalee barbaachisoo taâ€™anii fi kan haadha fi abbaan dagachuu hin qabne torbii lamaan darbe ilaalle turre. Wantoonni torban sunniin maaliin akka guuttamuu isinitti akeeku? Akka aalimni beekkamaan Abdullah bin Naasir Ulwaan kaâ€™eetti, â€œBuâ€™uuraaleen torban kunniin wantoota lamaan guuttamu. Isaaniis; 1.wanta ifa jiru qorachuu, hordofuu fi xiyyeefannoo itti kennuu fi 2. Yeroo bilisaa (free) saamachuunâ€•[1]

Ifa akka taâ€™uuf, wanta ifa jiru qorachuu, hordofuu fi xiyyeefannoo itti kennuu yommuu jedhu jabaachu imaana (hojii gaggaarii ni hojjata moo hin hojjatu), bareedinna akhlaaqa, jabeenya fi fayyummaa qaamaa, bilchinna sammuu fi beekumsa ijoollee ni hordofa. Ä°maanni isaanii karaa sirri irra jira moo wantoota badaan faalamaa jira, salaata salaatu moo hin salaatan aklaaqni isaanii badaa jira moo tolaa jira jechuun ni qorata, ni hordofa. Ergasi bakka hanqinni jiru guutuf ni tattaafata.

Akkasumas, ijoollen isaa hiriyyoota akkamii waliin akka oolan, barnoota akkamii akka fudhatan, eessa akka oolan hordofuu qaba. Wanti isaan dubbisanii fi ilaalan xiyyeefannoo itti kennuu qaba. Fakkeenyaf, barruulee, kitaabbanii fi gazeexaa aqiidaa isaanii jalaa balleessan akka hin dubbisne irraa dhoowwu, muuziqaa irraa dhorguu. Ammas, filmii dhiira fi dhalaa makatee ilaalu, mana sinimaa deemu fi kkf irraa dhoowwu qaba.

Yommuu ijoollen akkanatti hordofamanii fi xiyyeefannoon itti kennamee, wanta badaa irraa dhoowwamanii fi wanta gaaritti ajajaman, bakka olâ€™aanaa gahu. Garuu hordoffii fi xiyyeefannoon yoo hin jiraatin qilee salphinnaa keessa jiraatu. Wanti dagatamuu hin qabne yommuu qoratanii fi hordofan shakkiidhaan, â€œAkkana hojjatteâ€• jedhanii yakkuu hin qaban. Ammas, halkanii guyyaa dorsiisu fi kutaa addaa isaatti suuta jedhanii maal akka hojjatu ilaalun isa/ishii salphisuu hin qaban. Kuni ijoollen haadha abbaa akka jibban isaan taasisa. Bakka kanaa qorannoo fi hordoffi yommuu jennu â€œGuyyaa maal hojjataa akka oole, eessa akka oole, imaanni akkam akka taâ€™eâ€• gaafachu fi qorachuudha. Mucaan kuni kan sobu yoo taâ€™e bakka inni oolu dhaqanii ilaaludha.

Buâ€™uurri lamaffaan utubaalee torbaan darban galmaan ittiin gahan, yeroo bilisaa (free time) saamachudha. Yommuu haadha fi abbaan gara manaa deebiâ€™an, galgala yeroo bilisaa isaanii fayyadamuu qabu. Akkamitti? Galgala galgalaa ykn guyyoota hojii hin qabne sagantaa qopheessun ijoollee isaanii waliin itti gaafatamummaa torban eerre irratti mariâ€™achuu qabu. Yeroo bilisaa kanatti warri ijoollee isaanii, imaanan, beekumsaan, bilchinnaa sammuuti fi kkf nin qopheessu qabu. Fakkeenyaf, yommuu galgala walitti qabaman, barnoota guyyaa baratee maal akka taâ€™e qorachuu, Qurâ€™aana irraa maal akka haffazee fi wanta haffazee akka qaraâ€™u gaafachu; yookiin immoo qissaa (seenaa) irraa baraatan itti odeessu, yookiin amala gaarii hordofuu qaban walitti himu. Beekumsa hin qabu, wantoota armaan olii godhuu hin dandaâ€™u yoo jette, wanta salpha ati hojjachuu dandeessu sitti

akeeku? Vidiyoo ykn Oodiyoo daaâ€™iwwan beekkamoo fi amanamoo taâ€™an mana keetitti fiddee ijoollee tee waliin dhageefachuu fi ilaaludha. Yeroo ijoollumma jireenya koo keessatti malli kuni baayâ€™ee na fayyade jira. obboleettin koo vidiyoo Ustaaz Yaasin Nuuru, Dr. Zaakir Naayik fi kkf manatti fiduun waliin ilaalaa turre. Kuni buâ€™uura jijjiramaa nuuf taâ€™e. Atillee mala kana fayyadamu dandeessa.

Garuu haala nama gaddisiisuun namoonni yeroo ammaa yeroo bilisaa sirnaan fayyadamuu dhiisanii fiilmi, moovi, oduu, nama hamachuu fi kkf irratti guban. Yaa hasrataa! (Yaa gaabbi fi badii nama kanaa!). ofillee balleessee ijoollellee balleessa. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

ï´¾ÙŠÙŽÙ°Ù“Ø£ÙŽÙŠÙ‘Ù•Ù‡ÙŽØ§ Ù±Ù„Ù‘ÙŽØ°Ù•ÙŠÙ†ÙŽ Ø¡ÙŽØ§Ù ÙŽÙ†Ù•Ù ˆØ§Ù’ Ù‚Ù• Ù ˆÙ“Ø§Ù’ Ø£ÙŽÙ†Ù•Ù•Ø³ÙŽÙƒÙ•Ù Û¡ Ù ˆÙŽØ£ÙŽÙ‡Û¡Ù„Ù•ÙŠÙƒÙ•Ù Û¡ Ù†ÙŽØ§Ø±Ù—Ø§ Ù ˆÙŽÙ‚Ù•Ù ˆØ¯Ù•Ù‡ÙŽØ§ Ù±Ù„Ù†Ù‘ÙŽØ§Ø³Ù• Ù ˆÙŽÙ±Ù„Û¡ØÙ•Ø¬ÙŽØ§Ø±ÙŽØ©Ù• Ø¹ÙŽÙ„ÙŽÙŠÛ¡Ù‡ÙŽØ§ Ù ÙŽÙ„ÙŽÙ°Ù“Ø¦Ù•ÙƒÙŽØ©ÙŒ ØºÙ•Ù„ÙŽØ§Ø¸ÙŒ Ø´Ù•Ø¯ÙŽØ§Ø¯ÙŒ Ù„Ù‘ÙŽØ§ ÙŠÙŽØ¹Û¡ØµÙ•Ù ˆÙ†ÙŽ Ù±Ù„Ù„Ù‘ÙŽÙ‡ÙŽ Ù ÙŽØ§Ù“ Ø£ÙŽÙ ÙŽØ±ÙŽÙ‡Ù •Ù Û¡ Ù ˆÙŽÙŠÙŽÙ•Û¡Ø¹ÙŽÙ„Ù•Ù ˆÙ†ÙŽ Ù ÙŽØ§ ÙŠÙ•Ø¤Û¡Ù ÙŽØ±Ù•Ù ˆÙ†ÙŽï´¿

â€œ**Yaa warra amantan! Lubbuu keessanii fi maatiiwwan keessan ibidda qoraan ishii namootaa fi dhagaa heddu taâ€™e irraa eegaa. Ishee irra malaaykota gara jabeeyyi, ciccimoo taâ€™antu jiru. Waan Rabbiin isaan ajaje hin faallessan; waan ajajamaniis ni hojjatu.**â€• Suuratu At-Tahriim 66:6

Amma mee tooftaalee ijoollee teenya sirnaan itti guddisnuu fi barsiisnu haa ilaallu.

1.Fakkenyummaan barsiisuâ€“ ijoollen wanta abbaa fi haati taâ€™an taati. Abbaa fi haati kan kijiban yoo taâ€™an ijoollenis akkasuma taâ€™an. Haati hijaaba tan hin uffanne yoo taate intallis akkasuma. Fuggisoo kanaa abbaa fi haati dhugaa kan dubbatan, amala gaarii kan qaban yoo taâ€™an ijoollenis dhugaa kan dubbatanii fi amala gaarii kan qaban taâ€™u. Kuni guutumaan guututti ni taâ€™a jechuu keenyaa miti. Abbaa meeqatu kijibaa fi kashlabeedha. Garuu ilmi nama haqaati fi gaariidha. Abbaa fi haadha meeqa namoota gaggaariidha, garuu mucaan/intalli kashlabbeedha. Haa taâ€™uu malee harki caalu ijoollen wanta abbaa fi haati hojjatan akkeessu. Kanaafu, ijoollee gaarii boru nuu fi biyya fayyadan guddisuu yoo barbaanne, nuti jalqaba isaan fuunduratti nama gaarii taane argamuudha.

Uqbah bin Sufyaan yommuu mucaa isaa nama guddisuutti kennu akkana jedheen, â€œWanti jalqabaa fooyyaâ€™insa ilmaan kiyyaa ittiin jalqabdu, fooyyaâ€™insa mataa keetiti. Ijji isaanii ija keetti kan hidhameedha. Isaan biratti wanti gaariin wanta ati â€œKuni gaariidha.â€• Jetten. Akkasumas, isaan biratti wanti badaan wanta ati kuni badaadha jetteedha. Seenaa gamnootaa fi amala namoota adaba nama qabsiisanii barsiisi. Anaan isaan sodaachisi. Anaan ala adaba (naamusa) isaan qabsiisi. Akka ogeessa fayyaa dhibee beeku malee dawaaf hin ariifannee isaaniif taâ€™iâ€¦â€•[2]

Nuti fakkeenya gaarii taâ€™uufii yoo dadhabne seenaa namoota gaggaarii isaan barsiisudha. Seenaan jalqabaa nuti ilmaan barsiisu qabnu, seenaa Nabii Muhammad (SAW) dha. Nabiyyiin nama hundaafu fakkeenya gaarii kan taâ€™an waan taâ€™aniif, ijoolle seenaa isaa barsiisun itti gaafatamummaa haadha fi abbaa irratti kufeedha.

Seenaa Nabiyyii (SAW) irraaa barnoota fudhachuuf, haala jireenya isaa bakka adda addaatti qoodun ni dandaâ€™ama. Qoodinsa kanaan â€œFakkeenyummaaâ€• jechuuni dandeenya.

Fakkeenyummaa ibaadaaâ€“ ibaadan Ergamaa Rabbii (SAW) akkam akka taâ€™e ofii fi ijoolle keenya barsiisu qabna. Yommuu akkana goone bidâ€™atti akka hin kufne fi karaa sirrii irraa akka hin jallanne nu taasisa.

Fakkeenyumma beekumsaa fi amala gaggaariiâ€“ beekumsa fi amala gaarii Nabiyyii (SAW) yommuu ofii fi ijoollee teenya barsiisnu jireenyi ifaan guutattamti. Sababni isaas, akkuma Aâ€™ishaan (RA) jette, â€œ**Amalli Ergamaa Rabbii (SAW) Qurâ€™aana tureâ€•** Sunan Abi Daawud 1342
Qurâ€™aanni immoo ifaan kan guuttameedha. Haqaa fi sobaa addaan baasa, jireenya dukkanoofte ibsa.

Fakkeenyummaa tola oolu fi arjoominnaa, **Fakkeenyummaa of-gadi qabuu (tawaaduâ€™a), Fakkeenyummaa gootummaa** fi kkf seenaa Nabiyyii (SAW) irraa barachuu dandeenya. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

â€œ**Dhugumatti nama Rabbii fi Guyyaa Aakhiraa kajeeluf ammas Rabbiin baayâ€™isee yaadatuuf Ergamaa Rabbii keessa hidhannaa (fakeenya) gaariitu isiniif jira.**â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:21

Nabiyyitti hidhachuun (fakkeenya godhachuun) hidhannaa akkam bareedu! Sababni isaas, karaa qajeelaa jallinna hin qabne irra waan deemef karaan isaa milkaaâ€™inna fi gammachuutti nama geessa.

Ammas, seenaa namoota gaggaarii yeroo duriiti fi yeroo ammaa galma guddaa gahan ijoollee teenya barsiisu dandeenya. â€œAkka aalima kanaa taâ€™uu barbaaddaa?â€• Jechuun isaan kakaasu fi onnachiisu qabna.

Wanti ani isin yaadachisuu seenaa keessaniin ijoolle gorsuuf hin carraaqinaa! Sababni isaas, wanti isin hojjattanii fi milkaaâ€™inni isin galmaan geessan baayâ€™ee xiqqaa taâ€™uu waan dandaâ€™uuf ijoollen yommuu kana ilaalan homattu hin lakkaaâ€™an. Ijoollen oduu keessan osoo hin taâ€™in hojii keessan ilaalu. â€œani akkana taâ€™e, hojii akkanaa hojjadhe, milkaaâ€™inna akkanaa galmaan gaheâ€• jettanii ijoollen karaa keessan qofa akka hordoftu gochuuf hin yaalina. Tarii karaan keessan dogongora taâ€™uu dandaâ€™a. Kana irra seenaa namoota gurguddaa odeessaf. Kanatu isaan fayyada. Kuni muxannoo na muudatedha. In sha Allaah torbaan itti fufna

Gudunfaa

âœŽItti-gaafatamummaa ijoolle guddisuu bahuuf buâ€™uuraaleen lama baayâ€™ee barbaachisoodha. 1. Qorachuu, hordofuu fi xiyyeefannoo itti kennu. 2.Yeroo bilisaa (free time) itti fayyadamuu âœŽWanti guddaan abbaa haati ijoollef dhiisan imaana irratti isaan guddisuudha.

âœŽIjoollef fakkeenya gaarii taâ€™uun salphatti nama gaarii akka taâ€™an taasisa.
âœŽIjoollee fuunduratti hojii gaggaarii baayâ€™iste hojjachuu fi hojii badaa irraa fagaachun fakkeenya gaarii isaanif taâ€™i.
âœŽ Fakkeenya gaarii taâ€™uu yoo dadhaban seenaa namoota gagaarii barsiisun ijoolle daandii sirriitti qajeelchun ni dandaâ€™ama.
âœŽSeenan hundarra gaariin jalqaba ijoolle barsiisan seenaa Nabii Muhammad (SAW) dha.

Like https://www.facebook.com/jireenyabadhaatu/

Kitaabban wabii:
[1] Tarbiyatul awlaad- fuula 601, Abdullah Nasiih Ulwaan
[2] Tarbiyatul awlaad- fuula 637, Abdullah Nasiih Ulwaan
Tarbiyatul awlaad- Saâ€™iid Bin Aliyyi bin Wahf al-Qahtaani- fuula 131

Date Created
November 4, 2017
Author
admin